

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 8. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20'—, polletno K 10'—, četrtletno K 5'—, mesečno K 1'70. — Inozemstvo celoletno K 30'—, — Naročnina se pošilja upravnistvu.

Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo:
Učiteljska Tiskarna, Francišanska ulica 31.

Dopisi se pošiljajo uredništvu. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Za oglaševanje plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana na zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju posebni pusti. — Za odgovor je priložiti znamko.

Telefon številka 118.

Volitev v trgovsko in obrtniško zbornico za Kranjsko.

Kandidatje nar.-napred. stranke so:
Za srednjo trgovino
(rdeče glasovnice):

Viktor Rohrmann, trgovec in posestnik, Ljubljana,
Feliks Urbanc, trgovec in posestnik, Ljubljana,
Josip Perdan, trgovec in posestnik Ljubljana.

Za malo trgovino
(modre glasovnice):

Ivan Korencan, trgovec v Ljubljani,
Ivan Kostevc, trgovec v Ljubljani,
Josip Kraigher, trgovec v Postojni.

Za veliko obrt
(rumene glasovnice):

Ivan Bonač, tovarnar in posestnik v Ljubljani.

Za srednjo obrt
(bele glasovnice):

Ivan Rakovec, tovarnar in posestnik v Kranju,
Ivan Schrey, pekar in posestnik v Ljubljani,
Fran Ksaver Stare, sobni slikar in posestnik v Ljubljani, Sodna ulica.
Lavoslav Bučar, gostilničar in posestnik, Kostanjevica.

Za malo obrt
(zelene glasovnice):

Engelbert Franchetti, brivski mojster v Ljubljani.

Opozarjamo, da morajo ženske volilke v eni ali drugi volilni kategoriji, ki nimajo po obrtnem redu postavljenega upravitelja — kar je redek slučaj — same podpisati glasovnico, poleg njih pa tudi kak moški pooblaščenec, ki mora svojemu podpisu dostaviti: pooblaščenec. Tak pooblaščenec more samo za eno volilko podpisati.

Protestni shod proti nasilju na Hrvaškem v Gradcu.

Predvčerajšnjim zvečer je sklicala hrvaško srbska mladina shod po § 2, na katerem naj bi jugoslovnsko študentstvo protestiralo proti nezakonitostim na Hrvaškem. Pozivu hrvaško-srbskega dijaštva se je odzvalo vse slovensko študentstvo v Gradcu, ki je napolnilo v številu čez 300 gornje prostore pri Lieblu. Shoda so se udeležila vsa hrvaška srbska in slovenska akademična društva, enako Bolgari in Malorusi. Na shod je prišel iz Zagreba posl. dr. Mile Starčević kot zastopnik stranke prava in urednik »Pokreta«. Wilder kot zastopnik hrv.-srbske koalicije.

LISTEK.

Pod jarmom.

Roman iz bolgarskega življenja pred osvoboditvijo.

Spisal Ivan Vazov. — Poslovenil Podravski.
(Dalje.)

Kratek počitek in sveži zrak sta vrnila Kraljiču moči. Videč, da pride dež, se je urno podal dalje, da bi našel kje podstrešje pred njim. Drevesa okrog njega so jokaje stokala, visoke jelše so se pripogibale pod močjo vetra, trava in trsičje je žvižgalo, vsa priroda je bila razburjena ter je grozno rohnela. Dež je začel silno krogliam padati v velikih redkih kapljah na tla. Pa je vnovič blisk, enak ognjeni kači, švignil po temenu Balkana in tesno za njim zaropotal na vso moč po nebu grom kakor bi ga hotel podreti. Nastal je velik nalive, šiban od besnega vetra; bliski so se križali v oblakih in temi, a njih blede-plavkast lesk je dajal drevesom in gričem fantastično podobo. Te baječne, trenutne slike, spreminjajoče se nakrat v globoko temo so bile strašne, kakor izčarane. Neka čudna prelest je bila v tej borbi elementov, v tej govorici obzorja in v tej pekleniski osvetlitvi breznen — velelepe gledališče, v katerem se čudovita borba brezmejnega s skrivnostnim zliva v nadzemeljsko demonično harmonijo. V ujni obseva priroda motive najvišje poezije.

Dasiravno premočen od kože, oslepljen od bliska in oglušen od groma je Kraljič vendarle stopal naprej med grmičevjem, drevjem in vrtovi za zelenjavo, ki pa mu niso dali

Shod se je začel v krasni harmoniji vseh zbranih, kajti akad. mladina se je zavedala, da je njena sveta dolžnost protestirati v tuji proti nezakonitostim v domovini, ako je to danes na Hrvaškem nemogoče. Po pozdravnem govoru predsednika je prvi govoril dr. Starčević. Govoril je splošno o položaju in je prišel na stranko prava. Rekel je, da ima stranka prava danes na Hrvaškem izvedeno organizacijo, kakor nobena druga stranka, da pa bo stranka postopala v soglasju z drugimi strankami, da se postavijo povsod skupni narodni kandidati. Pod tem pogojem more pričakovati Cuvaj popoln poraz. Med strankami vlada sloga, ki pa bi je ne bilo treba toliko naglašati, ampak tem bolj širiti med narod.

Red. Wilder je na to v daljšem govoru očital nekatere značilne zanimivosti iz zadnje dobe. Podal je nekaj zgledov, kaj se vse danes na Hrvaškem konfiscira, konfisciral se je n. pr. izrek Friderika Vel. o — sodnikih. To so pač hrvaška kurioza. Boj na Hrvaškem ima večje ozadje — to je boj za Balkan. Zato je treba, da vzdrže prve straže. Narod je pripravljen za boj. Priprost človek si je danes na jasnem in se ne boji bajonetov. Ako bodo vsak mesec volitve — pojdejo vsak mesec voliti. V boju zadnjih let so se mase disciplinirale. Dogodki in zgledi iz tega boja bodo nekoč nudili najlepšo sliko avstrijsko-madžarske kulture XX. veka. Pritisk od zgoraj je prisilil stranke na skupni odpor; oni, ki so jih prej razdvajali, jih sedaj združujejo. Razpoloženje v narodu je tako, da je zmaga nad Cuvajem zagotovljena. Glede taktike še ni jasno med strankami, nastop dijaštva v Zagrebu pa kaže, da odločen nastop ugodno vpliva na mase in da vzbuja pri nasprotnikih strah. Zato je dolžnost mladine, da vodi boj naprej, treba je govoriti pred evropsko javnostjo; zato se je zbral v Zagrebu skupni odbor vseh strank med dijaštvom, ki bo vodil akcijo med mladino po vseučiliških mestih.

Po burnem odobravanju je pozdravil v imenu Slovencev shod prof. Janč v imenu Bolgarov g. Vaziljev. Nato je sledilo še par govorov na kar se je prečitala resolucija. Resolucijo je sestavil poseben odbor, v katerem so bili zastopniki vseh strank. Vključ temu so se oglašili proti nji Srbi, ker se je o nji govorilo o »hrvaškem« jeziku. Scena je napravila mučen vtis. Razvila se je daljša debata, ali naj se jezik imenuje hrvaški, kot uradni jezik hrv. teritorija ali »srbo-hrvaški« ali »srbski in hrvaški« ali »srbski ali hrvaški«. Med debato je prišlo do hrupnih scen tako, da je odbor umaknil svojo resolucijo. Nato se je predlagalo, naj se dene namesto »hrvaško-srbski« jezik »narodni« jezik, kar tudi ni ugajalo, ker tako kaže imenuje jezik vlada; vlado pa je treba prisiliti, da imenuje jezik »srbo-hrvaški«. Nazadnje so se duhovi toliko pomirili, da se je stavljen resolucija sprejela po izpombi »srbo-hrvaškega jezika« v »narodni« jezik. Na to so se izbrali iz vseh strank dijaštva zastopniki v skupni odbor, ki bo v zvezi z zagrebškim zedinjenim dijaškim odborom vodil nadaljnjo akcijo na univerzah. Shod se je končal o polnoči. Prepričani zaradi jezika je značilen in kaže vso slogu in slabi luči. Zdi se nam, da je nastal zato, ker se je hotelo dati celi prireditvi preveč pravaško barvo, pravašev je bilo nad 40 in prodajale so se brošure »mladohrvaški pokret« in Mlada Hrvatska, kar je budilo nezaupanje in je izzvalo tu-

di odpor proti nazivu »hrvaški jezik«. Shod ki je bil na graških tleh tako lep in mnogosteven je imel pač drug namen, nego da se razpravlja o takih starih stvarih. Vključ vsemu je bil shod močan protest proti hrvaškemu razmeram in bo imela gotovo uspeh tudi nadaljna akcija akad. mladine. Ta mladina pa bo morala stopiti tudi doma na delo, kajti pri zadnjih volitvah se baje ni udeleževala akademična mladina volilne borbe. To je slabo. Resolucije ostanejo prazne, ako jim ne sledi dejanja. V tem oziru bo morala hrv.-srbska mladost zorganizirati vso mladino na visokih šolah, dvigniti protest Evrope proti korupciji ob času volitev pa bi morala oditi na agitacijsko delo na domača tla. Po vsej tej akciji lahko pričakujemo na Hrvaškem novih zmag proti mažarskemu nasilju.

Kranjski deželni zbor.

Seja z dne 9. svečana 1912.

Ob trideset letih na deset otvori glavari sejo. Naznani zbornici, da se vrši jutri poroka nadvojvodinje Izabele Marije in si izprosi dovoljenje, da čestita nadvojvodu Frideriku v imenu zbornice. (Splošno odobravanje.)

Radi razprave vodopravnega zakona pristavljajo seji tudi uradniki iz poljedelskega ministrstva in sicer sekcijski šef dr. Seidler, ministerialni tajnik vitez dr. pl. Alter in podtajnik dr. Deutschmann.

Glavar naznani razne predloge in interpelacije, od katerih so vložili dve narodno napredni poslanci na deželnega predsednika in sicer eno glede stališča vlade do neverificiranja mandatov deželnih poslancev Reiserja in Ribnikarja ter drugo glede napadov večine na c. kr. živnozdravnike.

Podržavljenje ljubljanske policije.

Deželni glavarju je poslala vlada predlogo, da se naj podrži ljubljanska policija.

Po zakonskem načrtu se odkazujejo opravila krajne policije v Ljubljani, Mostah, Spodnji in Zgornji Šiški ter Viču posebnim cesarskim organom. In sicer spadajo v področje podržavljenе policije ta opravila:

1. Skrb za varnost osebe in lastnine;

2. skrb za varnost in neoviranost prometa v stvarih, navedenih pod točko 1; policijska paznja na posle in delavce in skrb, da se izvršuje poselski red;

4. navedena policija.

Paragraf drugi zakonskega načrta pa pravi: Ako se do časa, ko stopi ta zakon v moč, med vlado in občinskim svetom ljubljanskim ne sklene v § 45. občinskega reda za deželno stolno mesto Ljubljano omenjeni dogovor, tedaj plača ljubljanska občina k stroškom, ki nastanejo državnim upravi, izvršujoč v § 1. navedena opravila krajne policije, vsako leto v četrtletnih obrokih izplačan pavšalni znesek

130.000 K,

ko bi se od zadnjega ljudskega štetja določeno število prebivalcev v Ljubljani morebiti pomnožilo, za vsake 1000 prebivalcev od tistega leta dalje, ki pride po vsakočasnem ljudskoštetnem dnevu, zviša za 1000 K.

Deželni predsednik utemeljuje predlogo zelo obširno, na kar jo izroči deželni glavar ustavnemu odseku.

V razpravo pride potem

pesmice.
Kraljič se je ozrl na ta preprost prizor s strmečo radovednostjo. Rezek, toda dobrodušno lice mlinarjevo ga je navdajalo z zaupanjem. Ni bilo mogoče, da bi to pošteno lice zakrivalo izdajsko dušo. Odločil se je, da stopi preden ter ga poprosi sveta in pomoči. Toda vprav v tem hipu je mlinar vthnil, se zravnil ter poslušal nek šum, ki je prihajal od zunaj. Nekdo je močno potrkal na duri.
»Mlinar, odprl!« se je čul klic v turškem jeziku. Mlinar je stopil k durim, dobro pritisnil zapestje ter se obrnil ves blede.

Zunaj se je zopet čulo trkanje ter se oglašil nov krič, spremljan od pasjega lajanja.

»Avdžii (lovci)«, je dejal mlinar sam sebi, spoznavši psa. »Kaj iščejo tukaj ti prokletniki? To je Emeksiz-Pehlivan.«

Emeksiz-Pehlivan, najkrutejši zločinec, bodisi podnevu ali ponoči, bil je strah vse okolice. Pred dvema tednoma je v vasi Ivanovo posekal vso rodbino Ganča Daalija. O njem so tudi govorili, a to ne zama, da je odrezal glavo otroku, ki so ga pripeljali včeraj v mesto.

Duri so kar stokale pred udarci.

Mlinar je postal nekoliko zamišljen, prijel se za glavo, ne znajoč, kaj mu je početi. Velike znojne kaplje so mu pokrile čelo. Nakrat pa se sklone pod prašno klop, izvleče sekiro ter stopi z njo k vratom, lomečim se pod pritiskom. Toda ta trenutna odločnost ga mahoma zapusti, ko zagleda svojo hčerko. Grozna breznačajnost, muka in trpljenje se mu je zrknilo na lice. Očetovski občutek je premagal razburjeno vest. Poklical si je v spomin bolgarsko poslovice: »pripognjeno glavno sablja ne odseče« in se odločil namesto upora prositi milosti od brezusmiljenih. Torej

vodopravni zakon,

o katerem referira dr. Lampe. Zakon utemeljuje v obširnem govoru dr. Lampe, in sicer to pot z ozirom na gospode iz ministrstva mirno in brez običajne demagogije.

Omenja, da bodo v novem zakonu upoštevani vsi stanovi, da je zakon brez vsakih razlastitev in da varuje slabjšega proti močnejšemu. Izvedeno je načelo, da ne sme nikdar privatna last škodovati celoti. Največji dobiček bo imelo poljedelstvo, dežela in občine, a tudi obrtnikom bo prinašala koristi. Priporoča sprejem zakonskega načrta v celoti kot tudi v posameznostih, ker je zakon korak naprej.

Sekcijski šef dr. Seidler

se najprvo opraviči, da ne more govoriti v slovenskem jeziku, ker ga je premalo več. Nato govori o načrtu. Hvali načrt in pričakuje, da bodo tudi druge alpske dežele predložile slične načrte. Razloži vsa načela, po katerih je sestavljen ta načrt. Posamezniku se nudi pravno varstvo, kar posebno koristi kmetovalcu zlasti glede talne vode, varstvo obstoječih pravic, tudi ribarstva, le voda se ne sme onesnaževati, kar je jako velikega pomena; upoštevani so prav posebno splošni interesi, daje se prednost javnim korporacijam. — Govornik izraža upanje, da deželni zbor zakon sprejme v blagoslov cele dežele.

Kot prvi kontra govornik je nastopil

dr. Novak,

ki je početkom svojega govora kritiziral naglice, s katero je večina spravila predlogo pred plenem. Ustavni odsek je končal šele včeraj zvečer svoje delo, a danes naj poslanci, ki niso imeli prilike preštudirati elaborata odseka, izreko o istem svoje mnenje. Načrt vodopravnega zakona je sad industrialno-agrarnih kompromisov. Zato ne more ustrezati zahtevam niti prvih niti drugih. Največji pogrešek tega načrta je, da se daje prednost državi, deželi in občini pred privatniki, kar bi lahko izzvalo spekulacije omenjenih korporacij; zato bi bil na mestu pristavek, da ta prednost velja le za splošno koristne naprave ne pa za spekulacije. V načrtu je tudi premalo skrbjeno za malo obrt; pri ti priliki zavrne odločno klerikalna očitavanja, češ da narodno napredna stranka ni skrbela za malo obrt in se ni brigala za male obrtnike. Ker klerikalci nekaj ugovarjajo, hoče dr. Novak z njimi polemizirati, dr. Tavčar reče: Pusti jih, saj je vse bob ob steno! V nadaljnjih svojih izjavah jih konstatira, da je ta zakon vsprejemljiv že zato, ker je drugače nevarnost, da ne pridemo sploh do nikakega uspeha; zato bo narodno napredni klub glasoval v prehod v specialno debato.

Nadalje so govorili še poslanci Galle, Povše in referent Lampe, ki je bil danes čudovito miren in stvaren, imel je pač respekt pred gospodi iz ministrstva.

Zbornica je nato soglasno sklenila prehod v specijelno debato, tekom katere sta posl. dr. Novak in Galle stavila več izpreminjavalnih predlogov, katere je klerikalna večina po vrsti odklanjala. Sprejeti sta bili le dve resoluciji dr. Novaka in Pibra.

Tako je bil zakon, ki obsega 120 § in 41 tiskanih strani predelan in sprejet v par urah. Minagljivo tira dr. Sušteršič svoje ljudi, da se tako nistrski svetniki so se naravnost čudili, s kako važen zakon prešudira in sprejme v par urah.

Deželni glavar nato zaključil na tri četrt na dve popoldne sejo, prihodnja seja bo v torek dne 13. t. m. ob pol deseti uri.

urno skrije sekiro za škač, za katerim je bil skrit Kraljič, skrije dobro Marico in odpre duri.

Na pragu se prikažeta dva oborožena Turka z lovskimi malhami na hrbtu. Eden je držal na verižici hrbta. Prvi izmed nju, ki je bil v resnici krvoločni Emeksiz-Pehlivan, je radovedno pregledal vso notranjščino in na to vstopil. Bil je visok, grbast, grozno shujšan. Le njegove male brezbarvne oči so kukale zvijačno in zlobno slično kakor opici. Njegov tovariš je bil človek nizke rasti, tržasast in hrom, z govodovim obrazom, na katerem se je zrknilo poželenje najnižje vrste in divjost. Ta je stopil za njim s hrbtom ter zaprl duri za seboj.

Emeksiz-Pehlivan srdito pogleda mlinarja. Oba prišleca odložita svoje mokre halje.

»Čemu nisi takoj odprl, mlinar? povprašuje Emeksiz-Pehlivan. Mlinar nekaj zamomlja, kakor bi se opravičil, se prikloni pokorno k tlom ter vrže nemiren pogled tie v ozadje, kjer je spala Marica.

»Ali si sam tukaj?« — In Emeksiz se jame ozirati naokrog.

»Sam sem«, odvrne urno mlinar, ko se pa spomni, da mu laž ne bo koristila, doda: »samo moje dete spi ondi.«

V tem hipu se je Marica odgnila in obrnila lice proti njim. Bledi svetlobe se je poigral po njenem belem, polnem vratu. Turka sta se poželjivo zagledala v spavajočo deklico. Mrzli znoj obilje mlinarjevo čelo. Emeksiz se z dobrodušnim licem obrne k njemu: »Čarbadž, pojdi nama kupit steklenico žganice.«

(Dalje.)

SPLOŠNI PREGLED.

Rešitev krize na Srbskem. Včeraj smo se obširneje bavili z ministrsko krizo na Srbskem, poročali smo o neuspehi misliji mladoradikalca Stojanoviča. Kralj se je na to obrnil na generala Grutiča, ki naj bi sestavil kabinet, ta pa kot vojak v tako politično razvratnih časih ni mogel sprejeti naloge. Kralj je konfiriral delj časa s skupštinskim predsednikom Androm Nikoličem, ki je podal popolno situacijsko poročilo in konstatiral, da je v sedanjem položaju nemogoče misliti na kako koalicijsko vladno. Vseled tega je kralj poveril sestavo novega kabineta bivšemu ministrskemu predsedniku Milovanoviču in mu prepustil popolno svobodno roko. Milovanovič sestavi čisti staroradikalni kabinet, kateremu bo privzel mnogo članov prejšnjega. Gotovo, da ta kabinet kot tak ne dolgo ostal na vladi, ker mu bo vsako postopanje onemogočeno, dokler ne stopi na krmilo državne uprave koalicijsko ministrstvo, ki bo vzdrževalo vse pristaše radikalnih struj, ki bo zasledovalo enoten koalicijski program, kakor se je zgodilo ob času, ko je prevzel vladno Pasić in tudi izvedel res koalicijski program.

Ogrski pogajanja. Na podlagi zadnjih dunajskih konferenc prevladuje na ogrskem skrajni pesimizem. Justh se je izjavil, da o položaju ne more dati še nikakega obveznega pojasnila, gotovo je pa samo to, da njega stranka ne odstopi niti za las od svojih zahtev, zdi se mu pa, da je vsled dunajskih pogajanj ministrska kriza skrajno verjetna. Geza Polonyi trdi, da je izključena mirna rešitev krize; pa tudi v vladnih krogih vlada skrajno pesimistično razpoloženje, ker si je vladna stranka popolnoma na nejasnem in upa, da bo moral Khuen še večkrat na Dunaj, predno se razbistri politični položaj. Kriza se pa še vsaki dan poostreuje in jako neverjetno je, da se bo rešila mirnim putem.

DNEVNI PREGLED.

Opozarjamo vse volilce v trgovsko in obrtno zbornico, posebno one po deželi, da pošljejo glasovnice naravnost tajništvo nar. napr. stranke. Če pa že pošljejo glasovnice na zbornico, tedaj pa morajo zunaj na glasovnico napisati svoje ime, ker so brez označenega imena odpošiljatelja vse glasovnice neveljavne. V slučaju pa, da pošljejo glasovnico v kuverti, mora zunaj na kuverti biti napisano ime volilca drugače je glasovnica neveljavna. Zaupnike političnih društev v Ljubljani in po deželi pa pozivljamo, da TAKOJ pošljejo vse legitimacije oz. glasovnice na tajništvo narodno-napredne stranke oz. pisarni dr. Novaka v Ljubljani.

Kako se podpisujejo glasovnice za trgovsko in obrtno zbornico? Opozarjamo, da morajo moški volilci sami podpisati glasovnice tam, koder je naznačeno: Podpis volilca. — **Ženske volilke** morajo ravno tako same podpisati glasovnice, ako nimajo po obrtnem redu postavljenega upravitelja. Ako imajo upravitelja, podpiše ta in pristavi k svojemu imenu »upravitelj«. Ako pa ženske volilke nimajo upravitelja, podpišejo, kakor zgoraj omenjeno same, zraven njihovega imena pa mora podpisati kak moški, ki mora svojemu podpisu dostaviti: **Volilni pooblaščenec.** — Dobro je, ako je tisti moški, ki podpiše žensko glasovnico, tudi volilec v trgovsko in obrtno zbornico, vendar je lahko tudi vsak drugi moški, paziti pa je, da je dotični moški izpolnil 24. leto. **Vsak moški sme podpisati samo eno glasovnico.** Osebe, ki ne znajo pisati, morajo napraviti pred svoje ime, ki ga kdo podpiše, križec, podpisati se morata zraven še dve drugi priči, ki morata biti stari 24 let.

Bomo videli kaj store klerikalci. Na drugem mestu prinašamo vladno predlogo radi podržavljanja ljubljanske policije. Vlada zahteva za policijo 130.000, reci sto trideset tisoč kron rednih letnih prispevkov od ljubljanskega mesta za vzdrževanje. Ta svota je naravnost veljanska, osobito če pomislimo, da vsa druga mesta, ki imajo državno policijo, v državno blagajno prispevajo le z malenkostnimi svotami. Ravno tako se nam zdi, kakor bi vlada hotela ravno Ljubljano odreti in kakor da bi ravno ljubljansko mesto moralo izkrvaveti pod težko pezo veljanskega prispevka za državno policijo. Proti podržavljanju ljubljanske policije menda ne bo govorila v deželni zboru nobena stranka. Ravno tako pa tudi ljubljansko prebivalstvo pričakuje, da ne bo v deželnem zboru nikogar, ki bi se z vso silo ne protivil takemu podržavljanju policije, po katerem bi plačala mestna občina 130.000 K državi na ljubo. **Če hoče država imeti državno policijo, potem naj jo plača in vzdržuje sama.** Vsak vinar, ki bi ga plačala Ljubljana, je proč vržen denar in trpeti ga bodo morali tako naprednjaki, kot klerikalci in Nemci. Ljubljansko mesto je že itak v strašnih finančnih zadregah in če bo hotela Ljubljana zadostiti vsem zahtevam, kot jih stavi nanjo modernizacija mesta, potem je zvišanje občinskih določil neizogibno. S. L. S., ki ima v deželnem zboru absolutno večino, bo pri razpravi glede podržavljanja ljubljanske policije odločila v prilog ali proti našemu mestu. Ako ti ljudje niso od vlade naravnost podkupljeni, potem drugega stališča zavzeti ne morejo, kakor da se Ljubljana oprosti vsakega prispevka za državno policijo. Res prav razvedni smo, kaj store klerikalci v deželnem zboru.

Dr. Zajc kot organizator delavcev. Klerikalci pravzaprav delavstvo le radi tega poznajo, da ga lahko izkoriščajo in izžemajo. Ko bi ne vedeli, da njihovo v »kršč. soc. zvezi« organizirano delavstvo vzlic svojem obupnemu materijalnemu položaju vendarle vsled svoje duševne zaostalosti prispeva na altar klerikalizma ogromne materijalne žrtve, bi se za te ljudi sploh ne brigali. Kaj posebno se pa kažejo klerikalci prijatelji delavstvu pred kakimi volitvami. Po svojem notranjem najbolj nesocialen človek, kolikor jih ima klerikalna

stranka, je predsednik »Kršč. soc. zveze.« Ta mož je lansko leto pred ljubljanskimi volitvami organiziral, kar se mu je organizirati dalo. Ustanovil je skupino branjevk, katero je že davno vrag vzel. Ravno pred občinskimi volitvami ljubljanskimi pa se je pod vodstvom »Kršč. soc. zveze« aranžiral v ljubljanski pletilnici umeten štrajk. Dr. Zajc je takrat sam prevzel vrhovno poveljstvo in pogajal se je milostno s tovarno in tudi razglasil v javnosti da se mu je posrečilo doseči za delavstvo te tovarne prav ugodne pogoje. **Tovarna je podlegla, kršč. soc. delavci pod egido dr. Zajca so zmagali.** Tako se je takrat razlegalo po Ljubljani. Pred tremi dnevi je objavil dr. Zajc v uradnem listu »Laibacher Zeitung«, da se je razšla in nehala skupina pletilnih delavcev »Kršč. soc. zveze«. Tako žalosten konec je v tako kratkem času vzela klerikalna sleparija in brezvestnost, ki so jo vprizorili nad delavstvom. Kršč. soc. delavci v predilnici so bili namreč zapeljani v štrajk, samo zato zapeljani, da bi si s štrajkom vplivali na ugoden uspeh občinskih volitev. Po občinskih volitvah pa je kmalu predilnica obrnila proti štrajkujočim ost in je začela nesrečne in zapeljane ljudi odpuščati enega za drugim. Celo ljudje, ki so že po 20 do 24 let služili v predilnici, so prišli ob svoj kruh. Od istega časa do danes se je že več teh revežev oglasilo pri pristaših nar. napredne stranke, prošeč dela in preklinjajoč klerikalno svojat. »Kršč. soc. zveze« sedaj revežev nič več ne pozna in dr. Zajc misli, da je končal svoje socialno delo s tem, da je razglasil v uradnem listu razpust pletilne skupine: kršč. soc. delavcev. Zopet nov dokaz, da je S. L. S. res stranka ljudskih sleparjev.

Član volilne komisije za volitve v trg. in obrt. zbornico, ki je seveda zaupnik S. L. S., ho-di nemoteno okoli različnih volilcev in volilk ter izsiljuje glasovnice. Ako se mu kdo protivi, mu grozi, da bo že pri oddaji glasovnic pazil nanj in pogledal, kako je volil. **To je nečuvstvena drznost od strani člana volilne komisije in čisto navadna zloraba uradnega poslovanja,** na katero opozarjamo g. predsednika volilne komisije.

Kultura in narodno sovražstvo. Socialna demokracija priznava svoje mednarodno stališče ter ga zastopa vedno in povsod. Za vsakega kulturnega človeka je pa gotovo kultura res prava mednarodna last. Samo dunajski nemški socialni demokratje so utajili ta splošno kulturni princip. Češko social-demokratsko gledališko društvo »Maj« prireja že dolgo vrsto let češke gledališke predstave v delavskih domih v Favoritnu in Ottakringu. Tako je prirejalo gostovanje češke opere, operete in drame iz Brna, praškega vinogradskega gledališča, jasno je da so te prireditve probujale narodno zavest češkega prebivalstva na Dunaju. Nemški social-demokratje pa so sedaj odpovedali Čehom in to socialnim demokratom predstave v obeh delavskih domih, ki sta postavljena ravnotako s češkim kakor nemškim denarijem. Iz narodnega sovražstva mečejo nemški socialni demokratje češke iz delavskega doma, zasledujejo isto taktiko kakor Bielohlawek. Wolf, Malik in enaki kričaji, a obenem povdajajo svoje mednarodno kulturno stališče! To pa samo zato, ker so češki socialni demokratje odločno narodni, ker se zavedajo svoje narodnosti in se ne puste več komandirati od Nemcev v narodnostnih vprašanjih. Radovedni smo kako stališče zavzame jugoslovanska socialna demokracija napram temu nekulturnemu koraku nemških sodrugov proti češkim?

Šest praznikov odpade po najnovejšem odloku papeža, Avstrijski škofje se niso mogli zjediniti glede odprave praznikov in tako je odločil papež sam, da odpadejo sledeči prazniki: praznik sv. Štefana, velikonočni ponedeljek, binkoštni ponedeljek, rojstvo Marije, Svečnica in Trije kralji.

Novo nemško gimnazijo dobi Trst. Vlada je namreč kupila od mariborskih šolskih sester poslopje za 1 milijon kron, da se nastani tam nova nemška gimnazija. Če pomislimo, da se mora nad 60.000 Slovencev skozi leta in leta boriti, da se podržavi ena slovenska ljudska šola v Trstu, dočim dobi niti 10.000 Nemcev iz lahka kar srednjo šolo, pač nihče več ne dvomi, kako da reže vlada kruh Nemcem in kako Slovencem.

Iz Mokronoga nam poročajo o skrajno pristranskem postopanju ondotnega poštarja. Glasovnice za trgovsko in obrtno zbornico za trg Mokronog in okolico so prišle skupno v ponedeljek. Poštar je odredil na ljubo klerikalcem, da so glasovnice v okolici en dan pred dostavljale kakor v trgu, to pa radi tega, da ne bi bili opozorjeni nanj naši somišljeniki v trgu. Pošto ravnateljstvo bi dobro storilo, če bi tega poštarja v Mokronogu o njegovih dolžnostih primerno poučilo.

V Hotedršici imajo silno bojevitega in jezljivega dušnega pastirja. Našemu somišljeniku se je posrečilo, da je dobil vedno večino glasovnic za trg. in obrt. Vseled tega je bil ondotni župnik tako razkačen, da je hotel našega somišljenika natepsti. To so lepi dušni pastirji, ki ravno povsem drugače kot pridigujejo.

Lož pri Rakeku. Deželna vlada je potrdila pravilno izvolitev 11* zastopnikov v mestni zastop, ovrgla pa je izvolitev enega klerikalca. Tako so klerikalci v Ložu zopet bogatejši za eno blamažo. Pritožujejo se na vse načine in ne mirujejo dokler niso pošteno dobili po zobe.

Razpisane učiteljske službe. Na šestrazprednici v Dobropolju je razpisano stalno mesto učitelja. Prošnje do 1. marca t. l. na c. kr. okr. šol. svet v Kočevju. — Na štirirazprednici v Ob-laku je razpisano stalno mesto učitelja. Prošnje do 6. marca t. l. na c. kr. okr. šol. svet v Logatcu. — Na dvorazprednici v Trutem je razpisano mesto učiteljice. Prošnje do 2. marca t. l. na c. kr. okr. šol. svet v Postojni.

Mesto kanciljskega uradnika za X. oz. XI. čin. red je razpisano pri c. kr. okr. sodniji v Ptuj oz. v kakem drugem službenem kraju štajerskega dež. nadsodišča. Prošnje je poslati do 10. marca t. l. na prezidij c. kr. okrožnega sodišča v Mariboru.

Mesto jetniške paznice je razpisano pri dež. sodniji v Celovcu. Prošnje do 20. februarja t. l. na prezidij dež. sodišča.

Dražbeni oklici. Pri c. kr. okr. sodniji v Postojni, dne 15. marca 1912, dopoldne ob 10. uri, bo v izbi šte. 5, dražba zemljišč vlož. št. 180 in 424 kat. obč. Narin, obstoječih iz hiše št. 87 v Narinu, dveh njiv in pašnika. Nepremičninam, koje je prodati na dražbi, je določena vrednost na 2490 K. Najmanjši ponudek znaša 1660 K; pod tem zneskom se ne prodaja. — Pri c. kr. okr. sodniji v Kostanjevici, dne 4. marca 1912, dopoldne ob 9. uri, bo v izbi šte. 4 dražba zemljišč vlož. šte. 98, 370 kat. obč. Stojanskivrh in ene desetinke vlož. št. 511 kat. obč. Stojandražbi, je določena vrednost na 3369 K 84 h. Najmanjši ponudek znaša 2246 K 56 h; pod tem zneskom se ne prodaja. — Pri c. kr. okr. sodniji v Radovljici, dne 11. marca 1912, 1.) ob 9. uri dopoldne dražba zemljišča vl. št. 213 kat. obč. Zeleče, obstoječega iz hiše št. 34 v Zagoricih, vrta, njiv, travnikov in gozdov s pritlikino, ki sestoji iz enega konja, ene krave, enega gospodarskega voza in iz poljskega orodja; 2.) ob 10. uri dopoldne dražba zemljišč vl. šte. 42 kat. obč. Savica, obstoječega iz hiše št. 29 v Kam-njih z dvoriščem, vrta ter nekaj zemljiških in gozdnih parcel; dne 27. marca 1912, 3. ob 10. uri dopoldne dražba zemljišča vl. št. 62 kat. obč. Boh. Bistrica, obstoječega iz hiše št. 46 v Boh. Bistrici z dvoriščem vrta, enega travnika in enega gozda. Cenilne vrednosti: ad 1.) 10,696 K 98 h, pritlikina: 524 K 30 h; ad 2.) 344 K 87 h; ad 3.) 22,000 K 42 h. Najmanjši ponudki: ad 1.) 7414 K 20 h; ad 2.) 2296 K; ad 3.) 11,000 K 21 h; pod temi zneski se ne prodaja.

LJUBLJANA.

Osebná vest. Cesar je imenoval za ravnatelja na II. drž. gimnaziji v Ljubljani profesorja Antona Štrifota.

Izredna seja ljubljanskega občinskega sveta bo prihodnjo sredo dne 14. t. m. Na dnevnem redu je podržavljenje ljubljanske mestne policije ter izprememba občinskega ter volilnega reda za ljubljansko mesto.

Danes bo jok in stok seveda med študenti. Prvi tečaj letošnjega leta se z današnjim dnem zaključuje na vseh ljubljanskih srednjih šolah. Baje so učni uspehi obupno žalostni. Po nekaterih razredih bo padlo kar po 60 do 70 %. Stariši se bodo hudovali, študenti bodo preklinjali, eni bodo jokali, drugi pa šli zvečer na »Zweierball«. Vsa krivda bo letela na gg. profesorje in na njihovo strogost. Brezdvomno je, da vplivajo današnje politične razmere tudi na srednje šolsko dijaštvo jako neugodno. Splošna demoralizacija, ki se je zanesla po klerikalcih v našo deželo, ni mogla ostati brez vpliva na naš srednješolski naraščaj. V sredo se začne že drugi tečaj z novimi nadami, z novimi upi.

Izgubljeno. Ročna torbica s manjšo vsoto denarja, denarnica s 50 K, zlata damska ura in zlata vratna verižica s priveskom.

Srečo v tujini išče 15 Makedoncev in trije Hrvati, ki so se predvčeršnjem odpeljali z južnega kolodvora v Ameriko.

Tujci v Ljubljani. Dne 8. svečana: L. Lazarsfeld, Berlin. — Singer, Kopper, Linzinger, Fischer, Weiss, Adler, Frankfurter, Schneider, Faber, Fuchs, Schubert, Kicking, Kaufmann, Zeh, Gross, Gibian, Frankl, Link, Schwarz, potniki, Dunaj. — Marič, Čakovec. — Marian Ki-jowski, poročnik, Kotor. — Fran Madirazza, Trogir. — Dr. J. Deutschmann, min. podtajnik, Dunaj. — Dr. A. Huber, c. in kr. viš. štabni zdravnik, Gradec. — Albert Dann, trgovec, Augsburg. — Ivan Vintar, posestnik, Straža. — I. Arko, trgovec, Ribnica. — Iv. Marc, posestnik, Planina. — A. Stein, antikvar, Gradec. — Pavel Homan, Vrhnika. — Jos. Pipovec, posestnik, Vipava. A. Domicelj, c. kr. okraj. glavar, Črnomelj. — K. Brinskelle, orožn. stražmojster v p., Kočevje. — A. Likar, gostilničar, Borovnica. — R. Kovač, Lož.

Vremensko poročilo: Dne 9. februarja t. l. Predp. Stanje barometra v mm: 729.5 — Temperatura v C°: 4.6. — Veter: sl. svzh. Oblačno. — Pop.: Stanje barometra 728.5. — Temperatura: 6.1. — Veter: sl. svzh. Deževno.

Kinematograf »Ideal«. Spored za soboto, dne 10., nedeljo 11. in ponedeljek 12. februarja 1912. Stari rim. (Lep naraven posnetek). Bratska ljubezen (Krasna drama, samo popoldan). Nagaiava Lotica. (Komično). Napad na vlak št. 522. (Amerikan. drama.) Smrti beg. (Senzacijska drama iz življenja ruskih nihilistov), dolgost filma 900 m. Samo pri večernih predstavah: Rozalija je kolere prosta. (Zelo komično). Od torka 13. do četrta 15. februarja: Slike iz vojne v Tripolisu. (Boj pri Bir-Tobrasu; usmrtnitev ogleduha. Predvaja se poldrugo uro. Komična učinkovitost: Maks (Linder), žrtve bordskega vina. Pripravlja se: »Življenska laž« Učinkovitost (Nordiskfilms Co.) in »Poročni večer« (Velekomična učinkovitost prve vrste).

DRUŠTVA.

Na plesnem venčku, pevskega zbora Glasbene Matice, ki se vrši jutri, v nedeljo 11. t. m. ob 8. uri zvečer v veliki dvorani Narodnega doma. Svira slavna Slovenska Filharmonija šele po operni predstavi. Cenjene prijatelje in prijateljice, ki počaste s svojo udeležbo ta venček in s tem priznavajo kulturni smoter zbora, prosimo, da se ta čas zadovole s klavirjem.

»Pustni korzo« priredi »Slavec« na pustno nedeljo 18. t. m. v veliki dvorani hotela »Union«.

Obiskovalcem Slavčevih plesnih vaj, naznanjamo, da v nedeljo dne 11. t. m. ne bode plesnih vaj, ker se vrši ples »Glasbene matice«.

Slovenski fothbal klub »Ilirija« v Ljubljani naznanja svojim članom, da je dovolil »Ljubljanski športni klub« v brezplačno vporabo sankališča športnega kluba.

»Radovljiska podružnica slovenskega planinskega društva« v Radovljici naznanja, da ima svoj redni občni zbor dne 25. svečana 1912 ob 3. uri popoldne v prostorih gostilne Perneln Jakoba (hotel Triglav) na Bledu.

Vošnjakov večer priredi celjska čitalnica v soboto 9. marca.

Celjska čitalnica slavi letos aprila svojo 50letnico, ob tej priliki se vrši tudi občni zbor »Zveze narodnih društev«.

Zaključni plesni venček slov. trg. sotrudnikov v Ljubljani se vrši kakor smo že poročali dne 10. t. m. v mali dvorani Nar. doma. Vstop je vsakemu dovoljen. Vstopnina K 1. Začetek ob polu 9. uri zvečer.

Kranjskogorski pevci vabijo k maškaradi na soboto, dne 17. februarja 1912 ob 8. uri zvečer v salonu hotela »Razor« v Kranjskigori.

Napredno politično in gospodarsko društvo za Škofljovo, Smartno, Vojnik itd. sklicuje za nedeljo 11. februarja ob 3. uri popoldne shod v Smartnu pri Celju. Govori g. deželni poslanec dr. Kukovec in drugi. Podobna društva se snujejo za Laški okraj, za Št. Jur-Dramlje-Slivnico, za Savinjsko dolino in za Slovenjegraški okraj. Somišljeniki povsod krepko na delo za izpopolnitev napredne organizacije!

PROSVETA.

Iz pisarne slov. gledališča. Danes se igra prvič na našem odru **Henrika Ibsena** veseloigra »Zveza mladine« v petih dejanjih (za nepar). Glavne vloge igrajo gg. Nučič, Skrbinek, Danilo, Verovšek, Simacek, ga. Danilova, ga. Šetfiova, gđc. Wintrova ter ga. Ilčičeva. — V nedeljo že ob pol treh popoldne pri zelo znižanih cenah Weisssova opereta »Revizor« (za lože nepar); v nedeljo zvečer že ob 7. uri velika opera »Rusalka« (za par). — V torek opereta »Caričine amaconke«.

Habilitacijska predavanja V četrtek od 11 do 12 je imel g. Walter Schmid na graški univerzi svoje habilitacijsko predavanje. Predaval je o uplivu grške, keltske in rimske kulture na alpske dežele. V poslušalnici se je zbralo veliko število profesorjev in dijakov, zgodovinarjev in filozofov, ki so z zanimanjem sledili predavanju ki ga je čital novi docent graške univerze. V svoji stroki je gospod Walter Schmid strokovnjak in je le za nas škoda, da smo ga znali tako malo ceniti. Stara Emona je našla v njem svojega najboljšega raziskovalca; upamo, da bo imela v bodoče v njem svojega prijatelja.

Zveza narodnih društev na Štajerskem priredi v prihodnjih mesecih več predavanj v Celju in po naprednih društvih po deželi. Doslej so prišla sledenja predavanja: 1. g. dr. Lev Brunčco »Narodnost in država«, v nedeljo 11. februarja v Št. Jurju ob j. ž. o priliki obč. zbora »Sokola«; 2. dr. Lev Brunčco: »O pangermanizmu« v soboto 24. februarja ob 8. uri zvečer v celjski čitalnici; 3. Urednik Janko Lešničar: Dr. Jos. Vošnjak (povodom Vošnjakovega večera v Celju v soboto 9. marca; 4. dr. Jože Pučnik v soboto 16. marca v celjski čitalnici. Druga predavanja se pričajo še sproti. Napredna društva pozivamo, da se obrnejo tozadevno na »Zvezo narodnih društev v Celju«.

Nova revija. Poroča se nam, da se snuje v Pragi nova kulturna revija, ki naj bi odgovarjala današnjim kulturnim potrebam slovenske inteligence v splošnem. Revija naj bi se ne pečala s specialnimi znanstvenimi razpravami, pač pa stvarno razpravljala o vseh sodobnih vprašanjih javnega življenja, posebno slovenskega. Baje izide prva številka nove revije že kmalu. Kadar bomo o tej akciji kaj več realnejšega izvedeli, bomo takoj poročali.

Štefe kot ljudski prijatelj.

(Glas iz občinstva.)

Našemu uredništvu se je zgasil rodbinski oče, ki s trudom preživljal sebe, ženo in štiri otroke in ki ga je v zadnji občinski seji Štefe opsoval z »muzikantom« in predlagal, da se ga postavi na cesto s tem, da se v njegovem stanovanju ustanovi policijska stražnica. Iz nadaljnih vrstic je razvidno, kakšne namene je pri tem zasledoval ljudski prijatelj Štefe in kako je še potem povrh nesramno iz uredništva »Slovenca« vrgel tega reveža in mu zažugal, če tudi je bil predlog v občinskem svetu radi stražnice odklonjen, da naj kar drugo stanovanje išče:

»V sredo 7. t. m. je prinesel »Slovenec« in »Slov. Narod« obseg govora, ki ga je imel v zasedanju občinskega sveta ljubljanskega g. Štefe kot »nujni predlog«, ki se tiče ustanovitve policijske stražnice na Dolenjski cesti. V svojem govoru je navedel, da je »moral biti v prejšnjem občinskem svetu nekdo silno veselo razpoložen, da je dal ondi stanovanje namesto policajem mestnemu muzikantu!« Dajle je pripovedoval tudi da »je Dolenjska cesta zlasti za »Slovenčeve« urednike ponoči zelo nevarna«.

Oglasil sem se pri g. Štefetu v uredništvu »Slovenca« in ga prosil za razgovor, ki mi ga je tudi v uredništvu dovolil. Prašal sem ga, kdo ga je tako izborno »informiral«, da sem jaz najel stanovanje, v katerem imam na Dolenjski cesti — mimogrede povedano — tudi trafiko, (ki je enemu klerikalni trn v peti), nekako od nekega veselo razpoloženega člana prejšnjega mestnega občinskega sveta? — Stanovanje sem najel dne 20. oktobra 1910 in takrat je vodil občinske posle mesto občinskega sveta **vladni svetnik g. Laschan.**

Pripominjam, da se je pri najemanju stanovanja govorilo o tem, da se bo v bodočem, pa šele takrat, ko bo na Dolenjski cesti več hiš, premestila v prostore, ki sem jih jaz najel, policijska stražnica, drugače in popreje ne! Kar se tiče izraza »mestni muzikant« sem rekel g. Štefetu, ne pozna li on drugega izraza in druge označitve v tako krasni in jezikovno bogati slovenščini (ki jo govori cela moja družina) za »hudebnik«, mislim, da to slovensko pomenja »godec« ali »godbenik« in to sem — in kot bivši član orkestra »Češke Filharmonije« v Pragi, imam pravico zahtevati, da se me imenuje godbenika, vsaj od takega gospoda kot je on.

Rekel sem g. Štefetu, da pač dobro vem, odkod »piha veter« in da se mora poplačati trud za agitacijo pri zadnjih volitvah, pa če je magari s tem uničena eksistenca cele rodbine. Tu ne gre za policijsko stražnico ampak za vslogo pristaša in glavnega agitatorja S. L. S., ki vidi v meni trgovskega konkurenta in kot si lahko mislim, naj se le zato mene uniči in odstrani, da se onemu povrne trud za vso njegovo agitacijo.

G. Štefe se je seveda izgovarjal na razne načine, češ da me ni hotel razžaliti, ko me je tituliral za »muzikanta«, da je bil on pač tako o meni informiran. Informacije pa je dobil g. Štefe od mojega prijatelja, ki je že večkrat poslal na finančno ravnanstvo razne lažnjive in neumne vesti, ki so se pa vse izkazale kot neresnične in mi niso nikdar prav nič škodovali. Končno sem se izrazil proti g. Štefetu, da sedaj pač dobro vem, kakšni ljudje so v takozvani S. L. S. — mislil sem dosedaj namreč, da so vendar boljši i da v resnici delajo za ljudstvo in v korist ljudstva — toda sedaj uvidevam, da iščejo le lastne koristi. Da moje besede niso spravile g. Štefeta v dobro voljo je samoočeno razumljivo, pa tudi vse njegovo prepričevanje, da mi ni hotel škodovati, me ni prepričalo. Ne gre tu za policijsko stražnico, ampak za mojo trafiko, kjer so v izlozbi narodni časopisi »Dan«, »Slov. Narod«, »Jutro« in drugi, in to bo menda ona »največja nevarnost« za »Slovenčeve« urednike.

Z gotovitvijo, da se obrnem na javnost in mnenje stranke, ki sicer nima imena »ljudske«, pa dejansko je, sem se poslovil od g. Štefeta. Ta pa je še za mano klical: »Mi homo že stvar uredili, vi pa pojdite, kamor hočete; pa če se magari Ribnikar na glavo postavi, se ustanovi policijska stražnica na Dolenjski cesti, le pripravljene bodite in glejte, da dobite drugod stanovanje«.

Na ta način me je odslavlil zastopnik »Slovenske Ljudske Stranke«.

Vaclav Tulak.

Če to ni krščansko-kato liška ljubezen do bližnjega, in če to ni infamno pritiskanje ljudi v stiski, potem ne vemo, kako bi tako postopanje nazivali! Opozorjamo pristaše na ta »slučaj in priporočamo Štefetovega »muzikanta« g. trafikanta Vaclava Tulaka, Dolenjska cesta št. 18., da naj ga kar najbolj podpirajo, s tem bo Štefetova nesramnost najlepše in najboljše poplačana!

Bira.

Slabo uslugo so napravili poslanci S. L. S. s predlogom za odpravo zakona, ki je dovolil odkup duhovniške bire. S tem niso ustregli ne duhovnikom, ne onim, ki so dolžni dajati biro.

Duhovni in bira.

Beračenje sploh je nevedno človeka, poniževalno je beračenje ubožnih redov, neznosno in nečastno pa je za duhovnika, da gre na biro. Duhovnik je dovršil šestnajstletne študije, spada v vrsto višjih izobražencev in uživa po svojem stanu velik ugled med svojimi župljani. Tu pa se ponudi kaplanu za 600 K, župniku za 1200 pa se ponudi kaplanu fasija 600, župniku 1200 ali 1400 K letnih dohodkov s pripombo, da znaša toliko in toliko stotakov zapisana bira v policijskih pridelkih, katero naj iztrija duhovnik, kakor ve in zna. Ne pretiramam, marveč izjavljam odkritosrčno tako, kakor sem prepričan in sem to sam skusil. Služboval sem kot kaplan v veliki župniji. Moji dohodki so bili 300 gld., bira, 362 maš na leto, če mi je za te kdo dal kako nagrado, in prosto stanovanje. Za hrano brez pi-jace sem plačeval mesečno 16 -14. Kako neobhodno potrebno je bilo, da sem dobil vso biro in jo vzel celo od ubožnega birodajalca! Bolelo me je srce. In ko sem pobiral biro, sem gledal slabo obličene ljudi in njihove razpadajoče hiše, zraven pa moral slišati, kako je slaba letina, kako visoki davki, kako težko življenje. Oj človek, ki imaš kaj srca, zamisli se v ta težki položaj in čutil boš, kako grenka je bira! Iz svoje župnije sem oskrboval sosednjo župnijo, ker ni imela svojega duhovnika. Župljani so se togotili, da jim škofijstvo ni duhovnika poslalo, s svojo jezo pa so se raznesli nad menoj s tem, da mi niso hoteli dati običajne župniške bire. Za biro sem bil jaz odgovoren, moral sem zbrati in prodati, izkupiček pa izročiti gosposki, ki pa je nakazala meni nagrado za administracijo menda mesečno 40 K. Ker so mi torej mnogi biro odrekli, moral sem jih naznaniti okr. glavarstvu, komor so bili potem poklicani k obravnavi, da so dobili strogo naročilo, naj biro dajo. Ali mislite, da je bilo to meni prijetno? Ali je to pospeševalo dušno pastirstvo? — Znano je, da so napovedali klerikalci nekrščanski bojkot vsem tistim, ki ne volijo z njimi. Ali ne bo našel v naprednih vrstah grešni bojkot primerne odmeva? Ali bo dajal Jaklič, Drobnič ali Matjašič biro vsem bojkotujočim duhovnikom, katere tira politična stranka v to protikrščansko početje, kolikor je ne bodo deležni s strani bojkotiranih volilcev? — Končno. Duhovnik naj uči, oznanjuje, svari, naj si bo prilično, ali neprilično. Da, zahteva se od njega, naj gleda v vsako hišo skozi okna in vrata ter naj načeljuje vsemu političnemu delovanju. Zraven tega se zahteva od duhovnika davek za »zavode« in za vse mogoče politične namene in politične liste, pobiralo se je celo za mitro škofa dr. Malnija. Duhovnikov dohodki so v rednih razmerah pičli, zavisni pa večinoma od dobre volje župljanov. Redki so slučaj, da bi kdo porazmerah pičli, zavisni pa večinoma od dobre dedoval »med živimi« 10.000 K, kakor častiljivi g. tehant Koblar v Kranju, slučaj Renier je menda edini v zgodovini kranjskih župnikov. Naravnost brezsrčno je in skrajno poniževalno za duhovnike, da se jih stavi v zavisnost od bire in kakor berača v zavisnost od ljudske dobre volje. Prepričan sem, da govorim v ime-nu velike večine naše duhovščine, ko kličem: »Proč z biro!«

Župnik Anton Brce.

Najnovejše vesti, telefonska poročila.

ŠKANDALI V GALIŠKEM DEŽELNEM ZBORU.

Lvov, 9. febr. V današnji seji gališkega deželnega zbora je prišlo do skrajno burnih prizorov. Že pred začetkom seje, ki je bila sklicana na deseto uro, se je trdilo, da bodo Rusini na vsak mogoč način tudi z vsakim nasiljem skušali preprečiti vsako zborovanje. V sled tega se je seja zakasnila in jo je deželni maršal otvoril šele ob pol 12. uri. Takoj se je oglasil zastopnik Rusinov, ki je izjavil, da bodo Rusini tudi z nasilji skušali preprečiti sejo. Deželni maršal Baden je nato prešel na dnevni red. V tem so Rusini začeli z obstrukcijo, oglasili so se turški bobni, činele, trobente, piščali, gramoioni, zvonci. Poljaki so se pa zbrali okoli predsedstva in reševali dnevni red. Ko Rusini to zapazijo, naskočijo predsedniško tribuno, katero branijo Poljaki in vržejo po ludem boju in pretepu nazaj. Ko se Rusini pripravljajo na ponoven naskok, zaključijo deželni maršal nenadoma sejo. A škandali še niso prenehali, poslanci so se ruvali med seboj. Rusini so klicali, da bodo zažgali deželni dvorec, ako bodo Poljaki nadaljevali svoje postopanje. Deželni maršal je izjavil, da bo podal svojo demisiijo, ako se bo zahtevalo, da nastopi še z ostrejšimi sredstvi proti Rusinom; situacija je jako kritična!

BRAMBNA REFORMA.

Budimpešta, 9. febr. Danes se je vršil ministrski svet, ki se je bavil s političnim položajem, ki je nastal po zadnjih dunajskih pogajanjih ministrskega predsednika Khuena. Ministrski svet je trajal 3 ure, vendar se ni sklenilo nič definitivnega.

Dunaj, 9. febr. Cesar je danes dopoldne sprejel v dveurni avdienci skupnega vojnega ministra Auffenberga, kateri mu je poročal o zadnjih pogajanjih z ogrsko vlado. Takoj po avdienci je dospel prestolonaslednik, ki je delj časa konferiral z vladarjem o brambni reformi. Položaj je še vedno skrajno nejasen in zamotan.

AEHRENTHAL.

Dunaj, 9. febr. Stanje zunanjega ministra Aehrenthala se je tekom današnjega dneva skrajno poslabšalo. Ne more se premakniti v postelji, popolnoma brez moči je; stanje je jako nevarno!

ZA HRVAŠKO.

Praga, 8. febr. Danes se je vršil tukaj shod srbskih in hrvatskih dijakov proti nasilju na Hrvaškem. Sprejeta je bila resolucija, ki se v nji izražajo simpatije zagrebškemu dijaštvu in skrajno obsoja današnji režim na Hrvaškem.

Praga, 9. febr. Za nedeljo sklicujejo tukaj vse češke politične stranke velik shod v protest proti dogodkom na Hrvaškem.

BOLGARSKI PRESTOLONASLEDNIK.

Belgrad, 9. febr. Tukaj se pripoveduje, da se v najkrajšem času zaroči bolgarski prestolonaslednik Boris s hčerko rumunskega prestolonaslednika.

ANGLEŠKI VOJNI MINISTER V BEROLINU.

Berolin, 9. febr. Obisku angleškega vojnega ministra se kljub dementijem pripisuje velika politična važnost, zlasti radi njegovih konferenc z načelnikom političnega oddelka v zunanjem ministrstvu Stunmom, državnim kancelarjem, angleškim poslaništvom. Cesar ga je povabil na zajutrk.

POLITIKA ČRNE GORE.

Belgrad, 9. febr. Tukajšnja javnost vznemirjajo vesti o potovanju črnogorskega kralja Nikite. Po teh vesteh naj bi se vršila med Črno Goro in Avstrijo že delj časa pogajanja glede

aneksije novopazarskega sandžaka po Črni Gori. Avstrija temu naklepu ni oporekala, zato je pa Nikita na poti v Petersburg ostal tudi v Berolinu, da se še tam informira o stališču Nemčije glede te namere. Javnost pozivlje srbsko vlado, da naj poda v tej zadevi jasen odgovor!

NEMŠKI DRŽAVNI ZBOR.

Berolin, 8. febr. Danes so se vršile v novem nemškem državnem zboru volitve v predsedstvo. Treba je bilo treh volilnih aktov, ker prva dva sta končala brez konečnega rezultata. Pri prvi volitvi je dobil centrumaš Spalm 185 glasov, socialni demokrat Bebel pa 110 glasov, pri drugem glasovanju je dobil klerikalec Spalm 186, Bebel 115 glasov. V tretjih volitvah pa je bil izvoljen z neznatno večino klerikalni centrumaš Spalm.

NOVO MINISTRSTVO NA BAVARSKEM.

Monakovo, 9. ebr. Po daljšem obotavljanju je klerikalec Härtling sprejel sestavo novega kabineta, v katerem prevzame sam naučni portfelj.

RAZNO.

Megla na Dunaju. Včeraj popoldne je bila na Dunaju taka megla, da je vladala po mestu skoraj nočna tema. V vseh javnih in zasebnih hišah so prižgali luč. Dunajčani že dolgo ne pominjajo take naravne prikazni.

* Kodri ženitev. Nedavno so se vsi rajhovski listi jezili in zabavljali na bivšega brivca Bismarkovega, ki sedaj ponuja na prodaj lase velikega kancelarja. Mogoče je, da trdimo, da je že res, da so lasje, ki jih najdemo tuintam po medaljonih, pravi lasje kakega Wagnerja ali druge zgodovinske osebe, z bujno rastjo las, in katere prodajajo podjetni trgovci z umetninami, ampak o lasih in o kodrih Bismarkovih je pa le težko kaj govora! Je menda z njimi isto, kot z lasmi Verdija, — ki je pustil ostrici svojega slugo in tega lase prodajal za svoje — ali pa v srednjem veku, ko so bili ljudje še malo bolj neumni in so bili še bolj dovzetni za razne sleparije posvečenih in neposvečenih oseb, — s kupčijo relikvij, tako n. pr. pravega mleka Device Marije.

* Železniški voz se je prevrnil pri Pittsburgu v Ameriki preko nasipa, ki je nad 200 m visok. Več oseb je težko ranjenih, pet je mrtvih.

* Ne praskaj, kjer te ne srbi! Nek delavec v Rezni je bil obsojen na celo leto težke ječe, ker je zlorabil samovoljno in z namenom ondotni požarni avtomat, se s tem norčeval iz požarne brambe in ji prizadel škodo.

* Na Španskem so velikanske povodnji. Iz Madrida poročajo, da takih povlavl ne pominjajo zlepa. Reke prestopajo bregove in uničujejo ter pustošijo polja. V Santarenu je voda podrla zid pri pokopališču ter razrušila vse nagrobne spomenike in razdrla grobove.

* Na Francoskem povzročajo viničarji velike nemire. Viničarji in njih delavci, so si prišli na vzkriži glede meзде in delovnih ur. V nekem kraju so delavci vinograde vpostoli, ker niso dotični vinogradniki ugodili željam delavcev. Tudi v drugih krajih so dobili vinogradniki grozilna pisma.

* 17 dezerterjev. V mestu Ajaccis na otoku Sardinija so imeli vojaki kaznenci vajo. Med vajo je hipoma 17 vojakov vrglo svoje puške v stran in so zbežali v bližno gorovje.

* Čuden pogreb. V Modigliani je pred kratkim umrl nek 60 let stari vinski trgovec, ki je v svojem testamentu določil, naj dobi po smrti žene njegovo črez 20.000 lir znašajoče premoženje Modiglijansko starostno zavetišče. Poleg tega je želel, naj za njegovo rakvijo gre mestna godba in ta naj igra celo pot do pokopališča le vesele koračnice; njegova kornja naj pa vlečeta v sprevodu velik voz, ki naj bo obložen z štirimi velikimi sodi rdečega vina in zdvema velikima sodoma belega vina;

vsakih dvesto metrov naj se vstavi sprevod, da se morejo vsi, ki »tugujejo« za umrlim, po svoji volji napiti sladke božje kapljice. Izvršitelj tega pogreba in vseh testamentarnih določb je bil ondotni ravnatelj hranilnice in baje je ta natčno do pičice res izpolnil željo pokojnika. Pogrebni sprevod se je ustavil od časa do časa in točilo se je vino, ko so imeli vsi zadosti se je sprevod nadaljeval v splošni veselosti, ki se je izraževala zlasti v »repevanju« patriotičnih in narodnih pesmi in v »slava« klicih pokojniku. Tu in tam je pel kdo tudi kako drugo, bolj razposajeno popevko. Spreveda se je udeležilo nad 17.000 ljudi, ki so med smehom, petjem in vriščem popili vino vino v vseh šestih sodih do kapljice in se obnašali kot na kakem pustnem korzu.

* Amerikanec za nemško univerzo. New-York, 8. febr. Morgan je podaril 50.000 dolarjev za univerzo v Göttingenu.

* Svečan — februar imel je nekoč 30 dni. Malo čudno bo morda kdo z glavo zmajal, pa je bilo enkrat, pa samo enkrat. Ko je l. 1700 upeljal na Švedskem kralj Karl XII. nov kalendar, ki se je od prejšnjega zelo razločeval, je ta »novotarija« kraljeva povzročila veliko zmedo in nepravilnost v časovnem računanju, zlasti ob švedski meji. Da bi se to odpravilo in da se je vjemalo švedsko časovno računanje z drugim je leta 1712 — toraj ravno pred 200 leti — imel februar 30 dni, pa le na Švedskem, pa še tu samo enkrat.

* Koliko kruha pojedjo narodi. Nekdo si je dal časa ter sestavil statistiko, da se vidi, koliko se poje kruha. Prvo mesto med kruhojedi zavzemajo Danci, na vsakega Danca odpade povprečno na leto 287 kg. kruha, potem pride Belgijec, ki poje 274 kg. Francoz 234, Švicar 212, Nemec 209, Rus 173, Avstrijec in Španec 155, Italijan 125, zadnji pa je Portugalec, ki poje na leto le 101 kilogram kruha.

* Smrt v dvoboju. V bližini Freifswalda se je pred tremi dnevi vršil dvoboj s pištolami med nekim oficirjem in visokošolcem radi žaljenja. V dvoboju je bil ustreljen visokošolec. Oblasti molčijo o zadevi.

Odgovorni urednik Radivoj Korene.

Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Mali oglasi.

Beseda 5 vinarjev. Najmanjši znesek 50 vinarjev. Pisanim vprašanjem je priložiti znamko 20 vinarjev. — Pri malih oglaših ni nič popusta in se plačujejo vnaprej; zunanji inserenti v znamkah. Zaključek malih oglasov ob 6. uri zvečer.

Tri maske (Harlekin) roza, svetloplava in bela se ceno proda. Kje, pove »Prva anončna pisarna.« 124

Dobro izurjena kuharica se sprejme. Kje, pove »Prva anončna pisarna.« 126—1

Iščem sobo s kuhinjo. Ponudbe pod »Malo stanovanje 10« na »Prvo anončno pisarno.« 129—1

Izurjene šivilje sprejme takoj Roza Medved. Mestni trg št. 24. 130—2

Išče se mesto hišnika za takoj ali pozneje. Ponudbe sprejema »Prva anončna pisarna.« 131—3

Išče se hišnica. Natančneje na Resljevi cesti št. 1, pri hišnici. 118—3

Žitne cene v Budimpešti.

Dne 9. februarja 1912.

Termin.

Pšenica za mesec april 1912	za 50 kg	11-97
Pšenica za mesec oktober 1912	za 50 kg	11-86
Rž za mesec april 1912	za 50 kg	11-12
Koruzza za mesec maj 1912	za 50 kg	9-07
Oves za mesec april 1912	za 50 kg	10-35

— 84 —

človek in čaka nekje v Dijonu mojih ukazov. Ako ne poginem, se ne premakne iz mesta; če me pa ubijete, odide še tisto minuto in ponese vojvodi Burgundcev obvestilo, ki mu je pošiljam ...

Nevers je poslušal ves zmeden; semtertam si je nevede otrl potno čelo.

— Obveščam pa vojvodo, je nadaljevala Margarita, vašega plemenitega očeta, da sem umrla ubita od vaše roke in da je sedaj on na vrsti in da sočasno umori moja kraljevska sestričina Izabela Karla, kralja Francije. Na ta trojni uboj pa da gradita sanje ljubezni in veličanstva.

Priznati moramo v dobro Neversu: bil je tcliko mož, da ni skušal tajiti. In kako naj bi mogel? Bil je od presenečenja popolnoma uničen. Ni si mogel drugače razlagati, kakor da je Margariti pomagala nadnaravna sila in ji v tako kratkem času razložila ves grozoviti načrt, ki sta ga vedela le on in Izabela. Tu bi bil vsak upor brezuspešen. Zavest, da je postal igra peklenskih močij, mu je vzela vso voljo, kljub temu, da je bil orjaški silen. Skoro brez zavesti je v enomer mrmral:

— Izgubljen sem ...

— Naročeno vam je, da me umorite, je neizprosno povzela Margarita, in da umorite tudi očeta. Vladohlepnež brez moči, ljubimec brez poguma! S strahopetnimi zločini si hočete zadostiti dvojnemu poželenju. Nevers, enak ste Orestu, ki ga mučijo Furije in ga ne izpuste iz svojih rok. Pravim vam pa: če ubijete najprvo očeta, pa nahujskam sama burgundsko in francosko gospodo, desno roko vam

šenih marših proti Dijonu. Pa kakor hitro tudi je potoval, nekdo je bil še urnejši. In ta je potoval sam, brez spremstva. Vidno je bilo, da se ni bal roparjev in razbojnikov, ki so prežali v zasedah ob cestah Fracije in Burgundije.

Petkrat ali šestkrat, v zori in v mraku, ko medla luč odeva vse predmete, žive in nežive, v enak plašč, se je zdelo Neversu, da galopira v daljavi pred njim visok jezdec, suhe postave na velikem izsušenem konju ... Ko pa je staval vid, je izginilo vse, in jezdec je postal drevo ali grm ali grmada kamenja, ki ga je bila motila ...

Dospel je v Dijon med zvonjenjem zvonov. Oblastnija se mu je prišla poklonit. V vojvodski palači je bila pripravljena velika pojedina v znak dobrodošlosti. Vsi so prišli, le Margarita de Hainaut, njegova žena se pojedine ni udeležila ... Večer je veselo potekal, in Ivan Nevstrašni se je zabaval s plemiči o lovu in o vojski. Proti enajsti uri je ostal sam in začel zopet premišljevati:

— Tu sem, da umorim Margarito. Na kak način pa? ...

V tem so se odprla vrata in prikazala se je ženska: bila je velika, močna, temnopolta, s strogim izrazom in s ponosnimi očmi. Nevers je vstal presenečen. Margarita de Hainaut je stala pred njim. Pristopila je k njemu, položila mu roko na ramo in spregovorila z glasom, ki je pretresel Neversa do mozga:

— He, Ivan burgundski, prišli ste, da umorite svojo ženo: tukaj je, ubijte jo! ...

V zgodovini velikih razbojnikov in tolovajev, nikdar nenasitnih volkov, ki sestavljajo

Hiša Saint-Pol.

